

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXVIII № 2 (3413) Варшава, 15 січня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Буде Україна,
в ній пасіка і бджоли. с. 2

Різдво та Новий рік
під час війни. с. 6

Головне не втрачати віри.
Розмова зі Степаном
Колосівським. с. 12

ISSN 027-8254

9 770027 825238

Павло ЛОЗА

Фото з архіву героїв статті

Буде Україна, в ній пасіка і бджоли

Робота з бджолами вимагає самовладання й спокою. Можливо це, а також ідея та наполегливість зумовили те, що «Європейську нагороду бджіл» (оригінальна назва «EuropeanBeeAward») за 2022 рік отримала ІТ-пасіка та розумний вулик «АмоНіве». Співавтори проєкту – Ігор та Олександра Курдіни. Він з України, вона українка з Польщі. Проєкт має стати частиною реконструкції бджільництва в Україні.

Послухайте бджіл

«Щоб отримати 0,3 кілограма меду, бджоли повинні пролетіти 88 500 кілометрів і сісти на 2 мільйони квітів», – читаємо на фейсбук-сторінці «АмоНіве». Однак це ще не все, бо для того, щоб вони полетіли й зібрали нектар, їм потрібно спочатку перезимувати. Саме на цьому наголошують автори проєкту.

Українці планують побудувати інноваційну ІТ-пасіку, що складатиметься з розумних вуликів. Її творці мають надію, що отримані дані дозволять науковцям збільшити спектр своїх досліджень, скерованих на боротьбу з хворобами бджіл та іншими загрозами, і навіть у розробці якісного корму для комах.

– Наші вулики, оснащені електронікою, – це передусім величезна база для науковців. Загалом смертність бджіл після зими становить близько 20%. Про це бджоляр дізнається лише після зимівлі, після розкриття вулика. У вуликах нашого проєкту можна zareagувати в потрібний момент, до того, як загине вся бджолина сім'я, – розповідає Олександра Курдіна.

Як працює розумний вулик

Щогодини вбудовані до вулика сенсори збирають дані про температуру повітря та вологість усередині та назовні, вагу, координати GPS. Потім передають інформацію

на сервер і, відповідно, на смартфон, де бджоляр може ці показники побачити у режимі реального часу. У такий спосіб розумні вулики заощаджують час та гроші, адже бджоляру не треба їхати за десятки кілометрів, аби перевірити стан бджіл на пасіці. Що цікаво: вулики мають навіть мікрофон, який допомагає бджоляреві почути, що відбувається всередині, зокрема, коли родина комах хворіє й по-іншому видає акустичні сигнали.

Отже, бджолярі правильно та швидко можуть реагувати на зміни у вулику, а необхідні підказки зможуть знайти в додатку на мобільному телефоні.

– Ідеться не про те, щоб одразу цілу пасіку наглядати зі смартфона. На кілька десятків може бути один ІТ-вулик, завдяки якому бджоляр управлятиме всією пасікою. Це просто підвищує її безпеку, – додає Олександра.

Сімейне хобі

Автором проєкту є її чоловік Ігор Курдін, який родом з Білої Церкви. З 2006 року він працює в Польщі. Був співробітником ISD Polska, компанії Індустріального союзу Донбасу, що, зокрема, була власником залізничного заводу в Ченстохові та Гданської корабельні. Саме в цій компанії багато років тому українець познайомився зі своєю майбутньою дружиною Олександрою, яка є представницею української меншини в Польщі. Батько Ігоря мав під Києвом пасіку.

– Коли кілька років тому помер тато чоловіка, він не хотів позбуватися пасіки. Щоб не пропала, довелося її модернізувати, – говорить українка, чоловік якої на роботі займався автоматизацією виробничих процесів. Він знав фізику та інженерні правила. Разом з товаришем з України Олегом Клочком спробували створити розумні вулики.

– Завдяки двадцятирічному досвіду чоловік познайомився з багатьма професіоналами в різних сферах. З допомогою колег вирішив створити систему, яка допоможе контролювати пасіки. Першої весни, відколи перейняв пасіку від батька, випробував перші прототипи нових вуликів. У наступні роки конструкцію вулика було вдосконалено, – додає Олександра.

Проєктом зацікавився Монктонський університет в Канаді. На основі даних, зібраних з вулика, почали проводити дослідження. Завдяки цьому науковцям тепер зручніше аналізувати деякі процеси. Потім автори проєкту подали його на участь у програмі PolishChallengeFund, метою якої, серед іншого, є пошук перспективних інновацій.

– Ніби все було чудово, бо ми перемогли. Проте інформацію про наш успіх отримали 24 лютого через кілька годин після нападу росії на Україну. Мій чоловік одразу переконав усіх партнерів, що, попри ситуацію, Україні потрібно надіслати позитивний меседж, і тому проєкт потрібно продовжувати, – розповідає Олександра.

Так і сталося. Через чотири місяці після початку війни було підписано договір, чинний досі. Стартап перебуває в процесі реалізації проєкту будівництва першої в світі ІТ-пасіки. Його втілюють у межах PolishChallengeFund у співпраці з Міністерством закордонних справ Польщі та ООН. Основу спроектованої пасіки становлять розумні вулики «АмоНіве», а їхню установку планують завершити цього року під Києвом.

– В Україні наш партнер уже висадив акації, з яких будуть збирати пилок бджоли. Однак це тільки початок, – каже українка.

Відновлення бджільництва в Україні

З авторами проєкту зв'язалася теж англійська організація The World BeeProject. Вони об'єдналися, щоб запропонувати пасічникам України пряму довгострокову підтримку у відбудові їхніх пасік, які також стануть джерелом заробітку.

Згідно з аналізом World Bee Project, кількість бджолярів в Україні на тисячу жителів є однією з найвищих у світі. З огляду на це країна є світовим лідером традиційного бджільництва та сільськогосподарських ринків.

– Україна є, або принаймні була, найбільшим експортером меду до ЄС. Це пов'язано з сімейними традиціями бджільництва в Україні. Завдяки цьому пасіками сьогодні володіє багато молодих людей. Крім того, в Україні є чорноземи, засіяні соняшником, гречкою. Тож потенціал є, – пояснює Олександра.

На жаль, через відсутність бджіл-запилювачів посівів соняшнику Україна цього року втратила навіть 250-500 кілограмів з гектара. В Україні соняшник вирощують на 6,5 млн гектарів, а втрати через незапилення оцінюють у 3 млн тонн.

– Насправді проєктів смарт-вуликів у світі є кілька. Проте ми познайомилися з нею і так допрацювали свій проєкт. Крім цього, хочемо об'єднати два елементи в один. Тут не йдеться тільки про будівництво пасіки в Україні. Маємо намір створити навчальний центр, який стане однією зі складових реконструкції бджільництва в Україні, – додає Олександра.

Проєкт реалізують у Київській області на рибальській базі «Балтаси».

– У районі розташовано багато аграрних підприємств, живе багато молоді, зокрема IT-спеціалісти. Що важливо: місцева влада позитивно ставиться до проєкту. Усе виглядає позитивно, – ділиться спостереженнями українка,

їїнка, за словами якої процесом можна буде керувати з Польщі, де живе подружжя.

6 грудня «AmoHive» став переможцем нагороди «EuropeanBeeAward 2022» за інноваційні технологічні рішення, скеровані на зменшення впливу сільськогосподарської діяльності на комах-запилювачів. Нагороду оголосили під час церемонії в Європейському парламенті в Брюсселі.

Київська область та Мазури

Через початок повномасштабної війни в Україні деякі дослідження проєкту мусили завершити поза межами України. Автори проєкту далеко не шукали. Розумні вулики було випробувано на Мазурах, звідки походить Олександра Курдіна (з дому Кліш).

Вони звернулися до найбільшого українського пасічника Венгожевського повіту Івана Назаровича, який живе у селі Видутки. Також проводили випробування впливу запилення на врожайність лохини на плантації господаря в Будрах. Саме з цього села Олександра.

– Ми щойно завершили тестування на Мазурах і маємо готовий продукт. Приємно, коли ти знайома з місцевими жителями і вони серйозно ставляться до твоєї роботи, – каже українка, яка не мала жодного стосунку до бджіл, поки не приєдналася до проєкту чоловіка. – Переважно я просуваю ідею розумних вуликів та IT-пасіки за кордоном.

За словами співавторки проєкту, їхня технологія цікава для кількох галузей, бо пасічники матимуть більше меду та інших продуктів бджільництва, сільське господарство – більші та якісніші врожаї, а економіка – додаткові гроші від ефекту запилення.

– Ми відкриті до позитивних людей і співпраці. Також з бджолярами в Польщі. Хочемо створити систему, де бджолярі співпрацюватимуть з фермерами. Це майбутнє, – вважає Олександра Курдіна. ●

Розмова Ізи Хруслінської та Петра Тими

Фото з архіву газети

Наприкінці січня відбудеться презентація нової книги «Сплетення. Розмови про українців з Польщі з Петром Тимою».

Книга є результатом 26-річної тісної співпраці авторки з громадою українців Польщі, ОУП та участі в польсько-українському діалозі. Книга розмов «Сплетення» – це смілива спроба показати, хто такі українці в Польщі, які чинники та процеси впливали й впливають на них, а також намагання польки Ізи Хруслінської поглянути на цю спільноту з іншої перспективи, ніж провідна в Польщі, на її історію та право на власну історичну пам'ять.

Співрозмовники порушують теж тему відносин з поляками, польсько-українського конфлікту 1939-47 років, внеску українців у розбудову демократичної Польщі. У розмові з'являються два важливі й актуальні питання: що таке Україна для українців з Польщі, польських громадян, який вплив мала і має українська історія та культура на формування національної ідентичності громади українців у цій країні. Другою провідною темою є висвітлення проблем українсько-єврейських відносин, співпраці між українською та єврейською громадами Польщі. Цю проблематику Іза Хруслінська та Петро Тима раніше розвинули у своїх спільних книгах «Багато обличчя України» (Варшава, 2005) та «Діалоги порозуміння. Українсько-єврейські взаємини» (Київ, 2011).

Розмови точаться також навколо родинної історії та біографії Петра Тими. Мета – показати перспективи розбудови української ідентичності та самосвідомості в польському контексті покоління Петра Тими, що формувалося в складних умовах. Колишній голова ОУП належить до покоління, яке народилося в 1960-х і вступило в доросле життя в 1980-х, тобто в період трансформацій як у Польщі, так і в Україні. Воно відіграло важливу роль у процесах творення сучасної української громади, у зміні мислення та залученні до руху «Солідарності» та солідарних дій.

Про точні дату й час презентації книжки ми повідомимо пізніше.

Різдвяні концерти «Журавлів»

21 та 22 січня заплановано концерти колядок та щедрівок у виконанні українського чоловічого хору «Журавлі» на Вармії та Мазурах.

Репрезентаційний хор 21 січня виступатиме в Ельблонзі. Днем опісля хористів можна буде почути в Ольштині. Більше інформації, зокрема адреси, за яким відбудуться концерти, на фейсбук-сторінці хору.

На Василя прийдіть погуляти до Народного дому!

Народний дім у Перемишлі в суботу, 14 січня, запрошує всіх охочих на спільне святкування дня св. Василя (більш відомого як Старий Новий рік). «Новий рік до жителів нашого пограниччя приходить двічі. Перший раз із Сильвестром, за західним календарем (новий стиль), другий – разом з іменинами Василя, за східним календарем (старий стиль)», – пояснюють організатори.

Фото з архіву НД

У програмі заходу – концерт гурту «US Orchestra» з Києва, народні танці та частування. Організатори закликають брати з собою зручне взуття, вишивані сорочки, музичні інструменти та власне частування (за бажанням). Обов'язкова реєстрація за номером: 730 188 648. Більше про подію на фейсбук-сторінці Народного дому.

Зустріч з Іреною Карпою в Кракові

У Кракові 8 січня відбулася зустріч з Іреною Карпою. У ході події українська письменниця презентувала свій новий роман «Тільки нікому про це не кажи». Це психологічний трилер, головною героїнею якого є українка, яка мешкає в Парижі, на ім'я Марго.

Ірена Карпа відома передусім як письменниця, але теж активістка й музикантка. Є авторкою бестселерів «Добрі новини з Аральського моря» і «Як виходити заміж стільки разів, скільки захочете».

Письменниця вже вкотре відвідує Краків. Ця зустріч відбулася в книгарні-кав'ярні «Нитка». Вхід коштував 50 злотих. Зібрані кошти буде передано на потреби Збройних сил України.

«Сам пан у злоті» (для Остапа)

«Сам пан у злоті» – колядка з Гуцульщини. Відома, між іншим, із записів львівського гурту «Бурдон», а також за книжкою «Kolędowanie na Huculszczyźnie» Юстини Чон-

сткі-Клапити. 5 січня в мережі відбулася презентація відеокліпу на цю пісню, яку виконує Дарія Косек з Сянока – співачка гурту «Вернигора».

«Колядку присвячуємо пам'яті Остапа Лозинського (1983 – 2022), чудового львівського художника, колекціонера та близької нам людини, з яким пощастило мандрувати бездоріжжями Гуцульщини, Буковини та Марамо-рощини», – пишуть автори відеокліпу. «Сам пан у злоті» була улюбленою колядкою Остапа Лозинського, який дуже любив Різдво.

Українка стала лауреаткою спеціальної відзнаки маршалка Поморського воєводства

Фото з порталу самоврядування Поморського воєводства (pomorskie.eu)

Щорічні спеціальні нагороди маршалка Поморського воєводства присуджують за видатні заслуги в галузі мистецтва та поширенні й захисті культури на благо мешканців Помор'я. Цього року серед нагороджених є голова Поморського відділу ОУП Єлизавета Кремінська.

«Сюрприз наприкінці року!» – зізнається українська активістка, яка отримала нагороду 28 грудня під час 16-ї едиції фестивалю «Метрополія є ОК!».

Українка отримала її «за багаторічну діяльність та внесок у співтворення багатокультурного ландшафту регіону, включно з численними проєктами, що демонструють жителям Помор'я досягнення української культури, з подякою за велике серце та відданість допомозі біженцям від війни в Україні, які опинилися в Поморському воєводстві».

Єлизавету Кремінську знають представники української громади не лише на Помор'ї, а, здається, в кожному куточку Польщі. Вона активістка та багаторічна діячка Об'єднання українців у Польщі, аніматорка культури. З 2007 року є головою Поморського відділу ОУП, а також членкинею Головної ради організації. Активна в українській громаді з початку 1980-х років, брала участь у мистецькій діяльності танцювального гурту «Веретено», хору «Чайка» та театрального гуртка «Євшан-Зілля». Потім у складі Об'єднання працювала в оргкомітеті най-

більших культурних заходів ОУП, зокрема Фестивалю української культури. Протягом багатьох років разом з гданським гуртком ОУП готує та проводить фестиваль «JarmaRock Fest». Він є значною музичною та театраль-но-музичною подією, яка популяризує молодих виконавців з Польщі та відомих артистів з України.

Крім того, українка ініціювала й реалізує проєкти «Від традиції до сьогодення» (серія зустрічей з українськими поетами, істориками, художниками), «Пізнаємо українську культуру» (спеціальна пізнавальна програма для дітей), а також «Українські клімати» і «Українські новини». З 2004 року, тобто від першої едиції Днів національних меншин «Гданські біографії», Єлизавета Кремінська бере участь у створенні програми цього заходу, презентує українську культуру та залучається до дебатів про національні меншини в Гданську. Слід додати, що вона також готує репортажі з Гданська для тижневика «Наше слово».

Іншими щорічними лауреатами нагороди стали художник-графік Патрик Гардзей та аніматорка культури Марта Кросницька.

Лінда: «Межі перейдено»

«Хочу запросити всіх узяти участь в акції „Вертольоти для України“. Я один з багатьох, хто вражений позицією українців і тим фактом, що вони абсолютно закохані у свою свободу», – розповідає польський актор Богуслав Лінда на фейсбук-сторінці збірки коштів на вертольоти для України. Одночасно закликає інших до допомоги.

Богуслав Лінда – ще одна особа, яка долучилася до акції «Озброймо Україну!», метою якої є придбання трьох гелікоптерів для Головного управління розвідки України. Техніку використовуватимуть для евакуації поранених бійців з поля бою. Мета збору – досягти суми понад 8 мільйонів злотих.

«Хочу запросити всіх узяти участь в акції „Вертольоти для України“. Будь з нами. Важливо, що це не бойові вертольоти, а евакуаційні, тобто рятують поранених і хворих. Це цілком людська, мирна, гуманітарна місія», – підкреслив актор.

«Було порушено межі свободи сусідньої країни. Це зроблено по-бандитськи і не може бути дозволене», – додав він. Один із найкращих польських акторів вважає, що українці заслуговують на якнайбільшу повагу.

Серед людей, які підтримують збірку, є режисерка Агнешка Голланд, письменниця та лауреатка Нобелівської премії Ольга Токарчук, актриса та соціальна працівниця Анна Димна, солдатка Армії Крайової Ванда Токарчик-Ставська, актор Роберт Венцкевич, журналіст Мацей Орлось та багато інших відомих поляків. Акцію підтримують також українці з Польщі та України, зокрема музиканти польсько-української формації «Еней» чи український гурт «Даха Браха».

Збір коштів можна підтримати на порталі zrzutka.pl (Zbieramy Ukrainę! Zbiórka na helikoptery do ewakuacji rannych żołnierzy!). Він триває до кінця січня.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Валерія ГУРЖИЙ

Різдво та Новий рік під час війни

За 2022 рік в Україні багато чого змінилося, зокрема і святкування Нового року. 2023-й українці зустрічали без ярмарок та нічних гулянь до ранку, адже з 24 лютого діє комендантська година. У кожному місті були новорічні ялинки, але символізували вони не просто свято, а набагато глибші речі. Не було й новорічних салютів, адже тепер вони заборонені законом. Незважаючи на воєнні реалії, а також масований ракетний удар 31 грудня та атаку дронів уночі 1 січня, українці зустріли Новий 2023 рік із великими надіями та вірою у перемогу.

Різдво

До 2022 року в Україні більшість людей (за даними соціологічних досліджень, 71%) традиційно святкували Різдво 7 січня. У 2022-му збільшилася кількість бажаючих перенести святкування Різдва з 7 січня на 25 грудня, як його святкує увесь західний світ, – саме так висловилися 44% опитаних. До прикладу, в 2021 році ця цифра складала всього 26%. Для деякого святкування Різдва 25 грудня було вперше, але українці вважають, що відтепер для них це стане традицією.

Новорічна ялинка в Івано-Франківську
Фото з фейсбук-сторінки мера міста Руслана Марцінків

Новорічна ялинка у Києві Фото: КМДА

Ялинки

Цього року головна ялинка країни, що зазвичай розміщується на Софійській площі у Києві, була у два рази нижчою, ніж зазвичай – всього 12 метрів. Її встановили не за бюджетні кошти, а за рахунок меценатів та бізнесу. Прикрасили новорічне дерево іграшками минулих років, а саме синьо-жовтими кульками, білими голубами та прапорами країн, які допомагають Україні у війні з росією. Верхівку ялинки прикрасив величезний тризуб. Через дефіцит електроенергії, внаслідок російських ударів по об'єктах критичної інфраструктури, міська влада вирішила під'єднати ялинку не до енергосистеми, а до генератора. Світиться вона щоденно з 17 до 21 години. За повідомленням BBC News, ця ялинка потрапила до п'ятірки найкращих у світі.

Про те, аби не перевантажувати енергетичну систему, потурбувалися й в «Укрзалізниці». За традицією ялинку встановили на Центральному залізничному вокзалі у Києві, але, якщо хочете, щоб гірлянда на новорічному дереві світилася, то доведеться попрацювати, адже електроенергію для нього треба виробити самотужки – сідаєте на тренажер-велосипед і крутите колеса – ялинка починає світитися. Чим сильніше крутите, тим яскравіше вона горить. Також у Новий рік на вокзалі виступив з концертом український гурт Kozak System.

Окрім Києва, незвичайні ялинки встановили й у різних містах України. У більшості випадків там відмовилися від гірлянд на новорічних деревах. Так, у Миколаєві встановили ялинку у воєнному стилі – її склали з мішків із піском, оздобили маскувальною сіткою та ілюмінацією. А в Івано-Франківську встановили металеву конструкцію, яка створює імітацію дерева. Її прикрасили дитячими малюнками та жовто-блакитними ляльками. На верхівці розмістився тризуб, а поруч із ним – великий державний прапор України. У прифронтовому Харкові головну

ялинку міста заховали у метро, а у Львові верхівку новорічного дерева прикрашає протитанковий їжак.

Без салютів та з комендантською годиною

До повномасштабного вторгнення росії у новорічну ніч на вулицях українських міст завжди було багато гарних та різноманітних салютів. Тоді звуки вибухів асоціювалися зі святом, але 24 лютого все кардинально змінилося, і ще, мабуть, багато років вибухи салютів в українців асоціюватимуться із жахливою війною. Тому обласні військові адміністрації ухвалили рішення про заборону використання піротехнічних виробів. За порушення передбачена відповідальність за кількома статтями Кодексу про адміністративні правопорушення. Також у новорічну ніч діяла комендантська година в тих самих часових рамках, що і раніше: з 23:00 до 5:00. Але все це не завадило українцям зустріти Новий 2023 рік із вірою у перемогу та щасливе майбутнє. У мережі з'являлося багато відео, де люди у різних містах виходили на балкони, відкривали вікна та віта-

Збитий російський дрон на Київщині в ніч на 1 січня
Джерело: начальник Головного обласного управління Національної поліції Андрій Небитов у Телеграмі

ли одне одного патріотичними гаслами, співанням гімну та нагадуванням, що «путін – х**ло».

Масований ракетний удар та атака дронів

Країна-терорист росія привітала українців зі святами черговим терористичним актом 31 грудня та продовжила його 1 січня. Вдень 31 грудня російська армія завдала декількох хвиль ракетних ударів по цивільних об'єктах Києва, Хмельницького, Івано-Франківська, Миколаєва та Запоріжжя. Сили оборони України збили 12 з 20 крилатих ракет. Внаслідок атаки загинули цивільні, дехто отримав поранення. А вже опівночі в Україні знову завила повітряна тривога через ворожу атаку російських дронів-шахедів. «За дві доби – це і новорічна ніч, і після неї – збито 84 дрони. 100% було збито протиповітряною обороною. Таких результатів ми не досягали ще ніколи», – зазначив спікер Повітряних сил ЗСУ Юрій Ігнат. У Києві тієї ночі було дуже гучно, а небо освічували прожектори, які шукали ворожі цілі.

Святковий настрій

Цього року, на відміну від минулих років, на вулицях українських міст не було багато святкових ілюмінацій та гірлянд на вікнах. Це пов'язано з кількома причинами: дефіцит електроенергії внаслідок ворожих обстрілів та відсутність святкового настрою у багатьох людей. Згідно з опитуванням, цього року без радісного настрою було близько 35% українців, а ті, в кого він все ж таки був, – святкували вдома.

Особливо українцям запам'яталося емоційне новорічне звернення президента Володимира Зеленського, у якому він пригадав усі перемоги України цього року й усі її болі та втрати. У мережі активно відреагували на президентське звернення. Люди пишуть, що обіцяли собі не плакати, коли дивитимуться відео, але не витримували і сильно ридали.

Святковий настрій – це не тільки зовнішнє: багато ліхтариків, пісень, танців та шампанського, це також внутрішнє, ментальне. Комуś може здатися, що в українців не було святкового настрою, але він був, тільки інакший, зовсім не схожий на той, що був до повномасштабного вторгнення. Якщо раніше люди всю ніч гуляли з друзями та родинами центром міста, дивилися на салюти та новорічні ярмарки, запалювали бенгальські вогники та бажали якихось матеріальних благ, то цього року основним бажанням була перемога України у війні з росією. Цього року українці не думали, яке вбрання краще одягти на свято, а згадували, як там українські військові зараз в окопах захищають нас від російської навали. Ми можемо випити келих шампанського у теплій квартирі, а українські військові у полоні піддаються тортурам та тільки мріють повернутися додому. Ми думаємо про ті пусті стільці в українських родинах біля святкового столу, на які вже ніколи не сядуть ті, кого назавжди забрала війна. У новорічну ніч українці бажали перемоги, бажали, щоб всі українські вояки повернулися додому живими та здоровими, бажали процвітання Україні та добробуту кожній родині. Всі ці побажання були набагато сильнішими, глибшими та справжніми. І всі вони обов'язково здійсняться, адже новорічні свята завжди символізували віру у краще та різдвяне диво. ●

Валерія ГУРЖИЙ

Фото з архіву героя статті

Відомий фотограф став аеророзвідником: «Я на своєму місці – роблю, що вмію»

Сергій Рістенко став знаним завдяки своїм знімкам Києва як з землі, так і з неба. З початку повномасштабної війни він опинився під окупацією, але разом з сім'єю зміг виїхати на підконтрольну Україні територію. Родина фотографа поїхала за кордон, а він вирішив зайнятися справою, у якій він точно буде корисний, тож став аеророзвідником. Свою історію Сергій Рістенко розповів «Нашому слову».

– Розкажіть, з чого починалася ваша кар'єра фотографа?

– З фотографією стосунки в мене почалися дуже давно, ще у шкільні роки. У нас династія фотографів: мій прадідусь знімав Першу світову війну, дідусь – Другу світову війну. Моя сестра теж фотографує, а я спочатку не виявляв ніякого інтересу до цієї справи, мені у дитинстві подобалося гайки крутити. Пам'ятаю, як заходив до дідуса у майстерню, там у нього була червона лампа – було цікаво, але не дуже. Потім мені сестра показала як знімати,

з усієї півки у мене вийшов лише один кадр – але мені це сподобалося. Так я почав знімати, і тепер це невід'ємна частина мого життя.

Я дуже люблю знімати стріт-фото (вулична фотографія – прим. ред.). Починав з «дякувати Богу, що щось вийшло», а потім воно трансформувалося у репортажну фотографію, яка стала для мене певним стартом, я став працювати у багатьох виданнях. Весь час експериментував, мені подобалося знімати людей на вулиці, людей у транспорті. Потім зрозумів, що більше серце від цього не зойкає і почав знімати місто. Так воно і є зараз – я дуже люблю знімати місто. Наразі я вже бачу історію у своїх знімках, адже деяких будівель немає, а на моїх знімках вони ще є. Коли фотографую, для мене найголовніше – це атмосферність. Стріт-фото – це певне полювання. Адже зняти на вулиці людину так, як тобі треба, щоб вдало падало світло, – це необхідно вполювати. Це не те, що ти поставив знайомого і сказав «стань отак, ручки вгору, повернись» – і фото готове. Тому для мене це постійне тренування у голові. А коли у мене все виходить як треба, я мотивований ще краще знімати, адже якщо вийшло так, то я можу ще краще!

– А хто ви за освітою?

– Коли навчався у старших класах, то захоплювався археологією та радіотехнікою, і таким чином вирішив, що мені треба йти навчатися у КПІ (Київський політехнічний інститут – прим. ред.). При тому, що у мене не математичний склад розуму, але я чомусь вирішив, що КПІ. Коли обирав факультет, то обирав не за спеціальністю, а за розташуванням корпусу, бо хотів, щоб це був якийсь прикольний корпус і поближче до метро. Так вибір впав на І корпус – Приладобудівний факультет (сміється). Я не знаю, яким чудом я довчився до 4-го курсу. Я там навчився всьому, тільки не точним наукам – домовлятися з викладачами, я 33 рази не міг здати один предмет, але я довчився і навіть певний час отримував стипендію.

– Я бачила багато ваших знімків Києва. Розкажіть, ви фотографуєте тільки столицю чи інші місця, та як обираєте локації?

– Мені немає різниці, де та як знімати. Історично склалося так, що у мене дуже багато роботи у Києві, сім'я тут – тому Київ понад усе. На другому місці рідна Одеса, але вона поступається суттєво, і на третьому – Львів. Більшість часу я проводжу у столиці, але якщо є змога кудись поїхати, то відриваюся по повній. Центром Києва мене не здивувати – я бачив його знизу і зверху, лазив по будинках і дворах. Буває таке, що просинаєшся, розумієш, що гарна погода і треба піти щось познімати. Йдеш вулицями і весь час у голові крутиться мем «Та це вже було». І це мене пригнічує (сміється). Тому я почав брати дрон і їхати туди, куди нормальна людина не сунеться.

– У який момент ви зрозуміли, що мало фотоапарата для роботи і вирішили знімати ще й з дрону?

– Коли з'явилися нормальні апарати, якими можна було літати. Весь час, коли я знімав Київ внизу, мені завжди хотілося побачити його зверху. Десь у 2017-му я купив дрон і з тих пір завжди ношу його з собою. Може, виглядає трохи дивно, але це такий кайф. Йдеш, бачиш, що зараз гарне світло і прикольне місце – взяв, підняв дрон, політав і пішов далі. Бувають лише хвилювання його загубити – декілька разів таке майже було.

Взагалі, коли працюєш з дроном, то розумієш, що краса фото залежить від висоти. Я якось знімав одну з ТЕЦ у Києві на світанку – підняв дрон на понад 200 метрів, а там гарний туман, який ніби шарами лежить, із землі цю красу ніколи не побачити. Веселки теж з висоти бачив, весь час це захоплювало.

– Наскільки я знаю, ви видавали книгу про Київ, розкажіть про неї.

– Декілька років тому мій знайомий, дуже відомий фотограф сказав, що після себе треба залишати історію – видавай книжку. Фото у фейсбуці – це добре, але це непевність, вони можуть зникнути. Я задумався над цим всерйоз і у 2020 році видав книжку «Kyiv on air» – це мої 3 роки польотів над Києвом. Вона на третину присвячена центру, а все інше – спальні райони та індустріальні місця. Це був ексклюзивний матеріал, бо раніше не було чогось подібного в Україні, де одна книга була присвя-

чена одному місту і фото тільки з дрону. Перший тираж ми продали за 4 місяці. Потім випустили другий наклад, трошки його змінили, бо за той час я назнімав ще фото і хотів внести їх до книги. Частково друге видання на подарунки купив Офіс президента, а частину розпродали.

– Як війна вплинула на вашу творчість?

– Я пів року не брав камеру у руки. Дуже радий, що тепер до неї повернувся. Думав, що вже забув як знімати, але виявилося, що ні – бажання знімати ніби насталося. Я задоволений тим, що зараз знімаю, але через русню не можу знімати те, що дуже люблю, – індустріальні об'єкти. Польоти дронів зараз тотально заборонені, але я трошки перепрофілювався.

– Ви маєте на увазі аеророзвідку чи щось подібне?

– Коли ми виїхали з окупації, сім'я відправилася за кордон, а я залишився у Києві і думав, де міг би бути максимально корисним. Позаяк я більш-менш добре літав дроном, то вирішив піти цим шляхом – і не помилився. Зараз у цьому напрямку від мене є максимальна користь, я на своєму місці – роблю, що вмію, і намагаюся робити ще краще, ще більше палаючої русні.

– Ви згадували, що перебували під окупацією, як це було?

– Це сталося у Чернігівській області. У мене донька за кілька днів до початку великої війни потягнула у школі зв'язки, і їй наклали гіпс. Коли почалися перші повітряні тривоги, я на плечах носив її вверх-вниз у підвал, бо в нас старий будинок без ліфта. Я зрозумів, що так діла не буде, і ми вирішили поїхати на дачу, планували посидіти там декілька днів, подивитися, що відбувається, а потім зорієнтуватися. А через три дні туди зайшли російські війська...

Окупація – це наче ти опиняєшся у книзі про Другу світову війну, ти – хоробрий партизан, а фашисти – це рашисти, от і вся різниця. Ти одразу все переосмислюєш, ніякого надмірного героїзму, бо найголовніше – зберегти життя, своє і сім'ї. А воно для росіян не варте нічого. Ти можеш йому не сподобатися, він вистрелить і нічого йому за це не буде. Ця безкарність щодо того, що вони можуть робити з цивільними, – їх це дурманило. Кожен день я дякував Богу, що ми прожили ще один день, і сподівався, що завтра буде краще. Як тільки окупанти зайшли у село, у нас одразу зникли світло, газ, вода і зв'язок. Було дуже холодно, у частини мешканців стояло газове опалення, а були люди, які замерзли у своєму будинку. В центрі села, де базувалися росіяни, вони повиганяли людей з хат. Тоді їх приймали сусіди – були будинки, де жило навіть по 15 людей. Наше щастя було у тому, що у нас є піч, ми її відремонтували, тож до нас приходили люди погрітися, щось приготувати. Дітям я казав, що це у нас такий типу похід, і не простий, а у тилу ворога, тому головне завдання – не попадатися йому на очі. Коли вже виїхали з окупації, для себе зрозумів, що зробив помилку, тому що у дітей це відклалося, і вони ніколи зі мною у похід не підуть. Дружина весь час переживала, а я розумів, що діти дивляться на батьків, і треба навпаки триматися, і казав, щоб дивилися на мене, а не на маму. Я з дитячого конструктора склав радіоприймач, ніхто не знав, що відбувається у світі та Україні, треба було дізнатися новини. Ми навіть не знали, що на сусідніх вулицях відбувається, тому що чоловікам було заборонено виходити за паркан, бо росіяни дуже боялися і одразу відкривали вогонь на ураження. Жінкам лише через тиждень дозволили пересуватися з білими пов'язками. Тож я за допомогою радіоприймача слухав новини і раз на день о 16:00 прибігав у сусідній двір, розповідав їм, а сусіди розповідали мені, що відбувається у селі.

– А як ви харчувалися?

– У нас був невеличкий запас, ми ним користувалися ощадливо. У мене діти трохи вередливі у питанні їжі, тому, коли я розумів, що їм щось подобається, і вони це їдять, я одразу віддавав їм. Люди відкрилися з іншої сторони, всі змінилися, допомагали одне одному. З першого дня магазини не працювали, там все розмародерили або

знищили. За час окупації я схуд на 8 кілограмів, борода трохи посивіла – переживав за дітей, але й тоді намагався знайти щось позитивне. Казав, що немає світла – очі відпочивають від планшета і телефонів. Вигадував ігри – ми робили іграшки з клаптиків, грали у «шашмати» – у нас було трохи шашок і трохи шахів, ми це змішували і називали «шашмати» (сміється). Ми ментально переживали життя наших предків без світла. Коли ставало темно, ми лягали спати десь о 19-й і близько 5-ї ранку прокидалися. Однак це був мій найкращий сон.

– Окупанти заходили до будинку?

– Звичайно, заходили. Я весь час уявляв: а як ми будемо спілкуватися, а якщо їх прийде двоє або троє, а якщо їх двоє і одного я вб'ю, то що робити з другим. Виявилось, що не я один про таке думав – вони були обережними і ходили компаніями. Тут найголовніше вимкнути емоції і спілкуватися з ними спокійно, рівно, без страху. Не борзо, але і не виказувати страху. Якщо вони бачать, що їх бояться, то це їх заводить.

– Коли ви звідти виїхали?

– Виїжджали через кілька російських блокпостів. Ми виїхали 19 березня, а село визволили 31 березня. Село під окупацією було 33 дні, а ми – 21.

– Після цього повернулися у Київ?

– Ні, одразу поїхали до наших друзів в Ужгород, вони запрошували до себе ще у перший день війни. Коли пропав зв'язок, ніхто не знав, що з нами трапилося, нас шукали, всі хвилювалися. Пам'ятаю, що перше повідомлення другу, яке я відправив, було щось типу «якщо ви ставили свічки за упокій, то ставте за здоров'я».

– Як ваша родина зараз, чи вони вже повернулися?

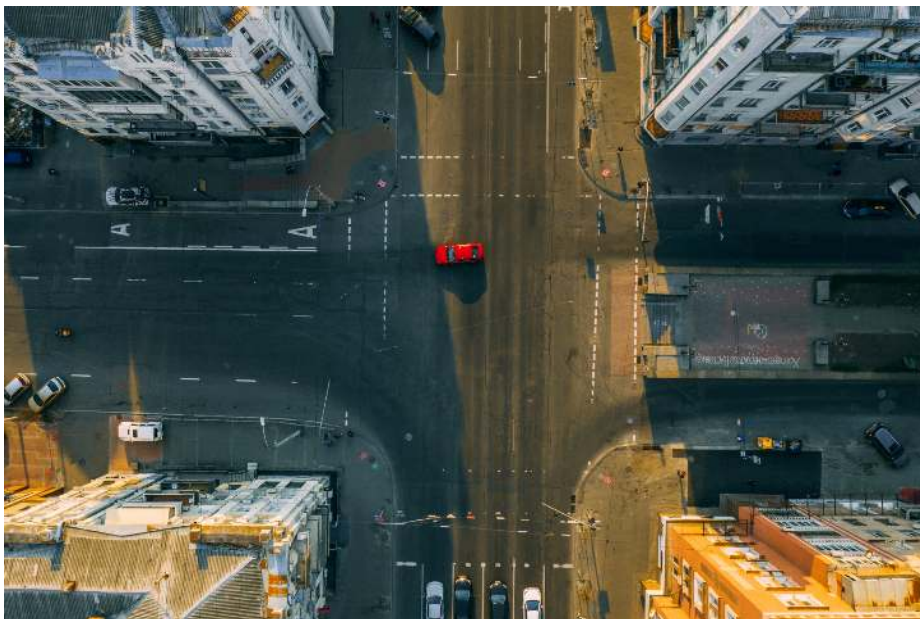
– У мене чудова сім'я – дружина, двоє дітей та теща. Моїй доньці майже 12 років, а сину 5. Вони поїхали до Німеччини через кілька днів, як ми виїхали з окупації. Хочуть повернутися, у них немає планів залишитися там надовго. Ми сподівалися, вони повернуться восени, але через ракетні обстріли передумали. Хай ще трохи почекають. Я за ними дуже сумую, для мене найтяжче – це пропускати дитячі дні народження. До цього я не пропустив жодного.

– Як часто з ними виходить поспілкуватися?

– Спілкуємося кожен день. Донька зранку йде до школи – набирає, вдень набирає, увечері набирає. Якщо у мене немає зв'язку і потім з'являється, то від неї будуть десятки пропущених викликів у кожному месенджері.

– Про що ви мрієте зараз?

– Найголовніше – хочу бачити Україну сильною та мирною. Я би прибрав всіх цих корупціонерів. Мені здається, так і буде, але, звичайно, до цього прийдеться докласти зусиль. Сподіваюся, ми настільки круті, що будуть знімати серіали про українців. Тепер будуть не герої Marvel, а герої ЗСУ. Я бачу все тільки у найкращому світлі, будую плани після перемоги. І мрію після війни подорожувати Україною, політати і познімати ще, якщо буде можливість. ●

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Різдвяний тур бандуристів з Києва

Грудневий концерт у Перемишлі

У Польщі триває різдвяний тур Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. І. Майбороди. Українські артисти розпочали свої концерти 5 січня у Білгороді. Під час гастролей колектив побував у містах, де проживає українська громада. Зокрема, відвідав Варшаву, Ольштин, Лемборк. Деякі концерти ще попереду. Капелу зможуть почути та побачити українці, які проживають у таких містах як Славно (13.01, Kino SDK, початок о 18:00), Слупськ (14.01, Kościół Mariacki, початок о 16:00), Щецінек (16.01, Kino Wolność, початок о 17:00), Битів (18.01, Centrum Kultury, початок о 18:00), Боболиці (19.01, Ośrodek Kultury, початок о 18:00). Завершиться тур 21 січня у Члухові (Дім культури, час уточнюється).

«Якщо маєте можливість запросити на концерти знайомих – не прогайте її», – заохочують прийти на свої виступи артисти.

Це не перший візит українських бандуристів до Польщі. Під час концертів улітку та восени організатори збирали гроші на підтримку української культури. Передусім – на реконструкцію знищених театрів, музеїв та опер, від яких подекуди лишилися тільки фундаменти. Своїми концертами українці також дякують жителям Польщі за допомогу. Слід додати, що організаторами чи співорганізаторами багатьох концертів виступили місцеві гуртки Об'єднання українців у Польщі.

Національну заслужену капелу бандуристів України ім. Г. І. Майбороди заснував у Києві 1918 року видатний бандурист Василь Ємець. У колективі виступає понад сімдесят бандуристів та співаків, до Польщі приїхало близько п'ятдесяти. У репертуарі, окрім українських народних дум, історичних та народних пісень, є також твори світової класики. Під час різдвяного туру під музичний супровід оркестрової групи коляди виконує солістка Яна Іларіонова.

Керівник колективу – Юрій Курач. Що цікаво: його батько родом з села М'якиш-Новий Ярославського повіту Підкарпатського воєводства. ●

Святвечір у Варшаві

Молитва, святкове чагування та спільне колядування – так пройшов Святвечір у приміщенні Нового театру у Варшаві. 6 січня за святковими столами зібралось близько тисячі українців. Саме так організатори заходу – працівники і волонтери Українського дому у Варшаві – намагались скрасити свято тим, хто змушений був вперше зустрічати Різдво далеко від дому.

«Інтерес до нашого заходу був настільки високим, що на участь у Святвечорі зареєструвалось 787 осіб і вже 3 січня ми змушені були закрити реєстрацію», – розповідає господиня Святвечору – координаторка Центру зустрічей Українського дому у Варшаві Іванна Килишук. Це не перший її досвід організації подібного заходу – навесні Український дім організував для утікачів від війни святковий великодній сніданок.

Присутніх привітав теж радник Посольства України в Польщі Віталій Білий, священник Девід Браун із Англіканської церкви Варшави (саме Англіканська церква долучилась до організації заходу і стала спонсором святкової вечері), а також очільниця фонду «Наш вибір» Мирослава Керик.

«Вечір Різдва в польській та українській традиції є особливим днем – днем родинних зустрічей. Ми хотіли подарувати відчуття домашнього тепла всім тим, хто змушений був залишити Україну не за власним бажанням. Тому ми вирішили організувати такий спільний український Святвечір у Варшаві», – сказала Мирослава Керик. Вона запросила чагуватися святковими стравами: варениками, борщем, пиріжками, оселедцем, кутею. «Наша головна мета – дати відчуття домашнього тепла, щоб ми почувалися як вдома», – зазначила Мирослава Керик.

Присутніх привітав і Пйотр Грушинський з Нового театру. Він побажав учасникам Святвечора перемоги та заохочував брати участь у виставах Нового театру, які спеціально для гостей з України оснащені українськими субтитрами.

Фото: Олександр Косарев

На гостей чекала й музична програма – виступи музичних колективів «Monysto», «Море» та Марії Бурмаки.

Український Святвечір організовано фондом «Український дім» (фонд «Наш вибір»), у партнерстві із Новим театром у Варшаві, співорганізатори свята – Об'єднання українців у Польщі. Захід відбувся під патронатом мера міста Варшава Рафала Тшасковського та Посольства України в РП. Спонсором свята стала Англіканська церква в Польщі. ●

Джерело: портал Наш вибір

Ігор ЩЕРБА

Фото з архіву героя статті

Головне – не втрачати віри

Степану Колосівському нещодавно виповнилося 70. Він юрист, справжній «батько-засновник» Об'єднання українців у Польщі, автор статуту цієї організації та громадський діяч Щеціна та Варшави. Пропонуємо сьогодні згадати невідомого активіста нацменшинної спілки.

Ще на початку 80-х років у лавах УСКТ з'явилася група – сьогодні можемо назвати їх «лібералами» – що вважала за можливе провести реформування цієї закордонної, утвореної комуністами ще у 1956 року організації.

3 серпня 1980 року у Польщі почався так званий «карнавал Солідарності», який очолював тоді Лех Валенса.

Під час проведення у Гданську Молодіжного ярмарку у листопаді 1981 року у приміщенні університету зустрілася група людей, які були певні: слід негайно реформувати УСКТ.

«Ми сподівалися, – каже учасник секретної тоді зустрічі, – що в Польщі переможною стане демократія, і таким чином УСКТ може зазнати змін і з тоталітарної стати самоврядною, демократичною структурою, яка не буде надалі сліпо виконувати доручення державної влади. Ми тоді вважали, що українська національна меншина зможе задовольнити свої потреби».

Учасники зустрічі прагнули закласти засади українського незалежного життя у Польщі.

І тут не йшлося про якийсь путч, бо дуже шанували місцевих активістів УСКТ. Проте вважали, що очільники УСКТ нехай і залишаться, проте на місцях слід робити свою роботу, проводити культурні заходи, організувати українське шкільництво.

Переформування УСКТ в ОУП відбулося 1990 року. Після демократичних перетворень у Польщі, коли вже не стало комуністичної партії, зникла потреба утримувати УСКТ. Серед нашої громади з'явилися люди, які змогли вміло організувати громадське життя. І воно триває і досі.

Звісно, набуття української меншини в Польщі мають вплив різні явища та події – наприклад, та сама пандемія коронавірусу. Та і загалом бачимо: відколи почали існувати ОУП та «Наше слово», часи змінилися. Громада загалом проходить процес певної трансформації. До громадського життя приходить молоде покоління, яке має інші пріоритети, ніж їхні діди та батьки, і воно має свій голос. Та й війна в Україні потужно впливає на нашу національну свідомість. Тож ми вже не зможемо продовжувати традиційні культурні заходи в тому вигляді, який вони мали колись. Мусимо мінятися. Народна мудрість каже: уроки історії треба опановувати вже сьогодні. Отже, слово має Степан Колосівський.

Я є учасником і спостерігачем за суспільним і культурним життям української громади з 1965 року, коли став учнем білобоської школи. Очевидно, це був зовсім інший час, важкий для наших родин, які щойно загоїли рани і від війни, і післявоєнного жайття, в тому числі акції «Вісла». Та попри все, ці люди мали несамоовиту силу духу, щоб своєму життю в

той складний час на нових чужих місцях надати якогось нового сенсу. І не матеріальні проблеми були для них першорядними, а духовні і національні, особливо передання тих цінностей покоління, яке почало свій життєвий шлях вже в нових умовах. Знайшлися люди – активісти, які владі, що українському населенню завдала багато кривди і болю, почали ставити вимоги: хочемо своїх українських богослужінь, навчання дітей української мови, можливості читання видань рідною мовою, слухання своїх пісень. І вони досягли свого. Історики дослідили і частково описали цей процес і його обставини. Та тут не варто все це пригадувати. Головне – наша побита громада відроджувалась, як фенікс, хоча, звісно, не усіма і не всюди однаково це відчувалось. Найкращих результатів ми досягли там, де виникли церковні та громадські станиці-гуртки Українського суспільно-культурного товариства, при яких засновувались музичні, театральні та танцювальні колективи. Організовувались концерти, в тому числі шевченківські, які були справжньою школою патріотизму. Це мало вирішальне значення для нашого національного життя. І хоча на будь-які форми нашої активності потрібна була згода влади, все ж наше життя розвивалося завдяки людям, які в тодішніх умовах взяли на себе роль очільників організації. Вони, з одного боку, були на службі комуністичної системи, з притаманними їй ритуалами і підпорядкуванням, а з іншого – ми на місцях могли робити те, чого від нас очікувала громада. В лавах УСКТ кожен українець, який прагнув плекати і розвивати свою українськість, знаходив таку можливість.

Наша «мала Україна»

Гуртки та інші ланки УСКТ стали для нас місцем, де ми могли бути собою, знаходити близьких людей, друзів, які подібно думали і схоже відчували. Це була наша «мала Україна». Попри всі політичні заборони та обмежені за потенціалом можливості, ми були певні, що робимо щось цінне, вартісне як з точки зору задоволення своїх поточних духовних і національних потреб, так і в аспекті історичному; що продовжуємо в існуючих умовах справу наших батьків та виплачуємо борг, який маємо перед ними. Розуміючи обставини і обмеження, в яких могли діяти на цій ниві, ми використовували можливості, які давала легальна організація, а лояльність очільників УСКТ до політичної влади розцінювали як політичну необхідність, але разом з тим це давало певний захист. Для нас головною була органічна праця на місцях, яка б давала позитивний результат, і підтримка та розвиток всього того, що нам вдалося досягнути, в основному шкіл та пунктів навчання української мови, діяльність художніх гуртків, «Наше слово», можливість зустрічей, дискусії – про історію, політику,

культуру, Україну загалом. Важливими були і статутні форми діяльності: загальні збори гуртків та ради відділів, під час яких обговорювались істотні справи нашого суспільного життя. Ці зустрічі нас об'єднували, давали всім відчуття впливу на те, що робимо, будемо, в якому напрямку йдемо, а завдяки цьому – відчуття відповідальності за себе і громаду, тієї миті і в історичній перспективі. Може, не всі це усвідомлювали, але навіть підсвідомо ми відчували, що «в одну громаду скуті, лупаєм сю скалу».

Та з часом, в основному наприкінці 70-х, цей політичний устрій почав нам, тобто тодішньому молодому поколінню, дошкуляти.

«Карнавал Солідарності»

Особливо це стало помітно під час т. зв. «Карнавалу Солідарності» (1980-1981 роки), коли у Польщі з'явилися незалежні політичні структури та принципи демократії і самоврядування. Цей рух і надія на повну свободу і незалежність захопили і наші лави. Ми почали писати звернення до політичної влади (уряду, Сейму, Міністерства внутрішніх справ) з вимогою демократії і незалежності в діяльності наших структур.

В листопаді 1981 року, після Молодіжного ярмарку в Гданську, зібралась ініціативна група скликання надзвичайного з'їзду УСКТ, який мав би перевести діяльність організації на нові демократичні і самоврядні рейки. На жаль, воєнний стан, що було оголошено чотирма тижнями пізніше, порушив ці плани. І хочу сказати, що хоч зустріч нашої ініціативної групи була «негласною» (хоча і не дуже конспіративною), частина її учасників під час воєнного стану мусила пройти т. зв. верифікацію: частину було виключено з лав УСКТ, деякого інтерновано. Але це не значить, що ті люди припинили діяти. Навпаки, це додало їм сил та мотивації до подальшої діяльності, часом – переходу до більш радикальних позицій.

На хвилі подій 1989-1990 років відбувся черговий перелом в організованому житті нашої громади. Завдяки політичним перетворенням у Польщі ми врешті змогли задовольнити свої вимоги і постулати, виголошені ще 1981 року. УСКТ реформувалося в ОУП як представницьку, тобто певною мірою політичну організацію української громади у Польщі, було схвалено відповідний статут і програму, обрано нову владу: голову, головну раду та інші структури. Ці зміни засвідчили: дотеперішній формат діяльності виявився неактуальним, з'явилися умови для створення організації незалежної і самоврядної, яка була б повноцінним суб'єктом громадського життя, втілювала і висловлювала потреби української національної меншини. Це розуміли і тодішні очільники УСКТ. Тож перетворення УСКТ на ОУП стало результатом якогось загального оновлення суспільно-політичного життя у Польщі та й у Східній Європі загалом. Старий світ розвалився, а на його руїнах виникла вимріяна, вимолена і виборена поколіннями українців вільна Україна.

Звісно, наші мрії здійснилися, але разом з тим виникли й нові виклики, з якими треба було впоратися. Наприклад, замість політично-партійного контролю почали лунаати явно антиукраїнські гасла деяких політичних сил, антиукраїнська риторика і навіть істерика та заклики до заборони діяльності ОУП як націоналістичної. До того ж, проблемою стали нові правила економіки, необхідність

активного пошуку коштів на діяльність і реалізацію наших проєктів. Та з усім тоді упоралися.

Потім часи змінилися, змінилися і покоління. Поява на карті Європи і світу незалежної української держави, розвиток нових технологій – інтернету, супутникового телебачення, через які маємо широкий доступ до української культури, – змінили пріоритети і форми нашої діяльності. Особливо це помітно тепер, коли Україна стала жертвою жорстокої агресії, метою якої є знищення не лише української держави, української незалежності, а й усього українського народу, всього українського взагалі. Тому нема сьогодні важливішої справи за підтримку і порятунок України, а також допомогу біженцям, які знайшли прихисток на території Польщі і переживають таке ж нещастя і недолю, як наші предки в 40-х роках і пізніше.

Звісно, ці виклики вимагають нових форм і методів діяльності. І такі методи і люди знайшлися. Через ті обставини сьогодні звертаємо посилену увагу на місцеві справи. Це викликає у частини наших людей відчуття кризи в організації, тим паче, що деякі лідери не приділяють часу громаді. Крім того, за ковідних часів частина наших структур завмерла, не відбувалися збори, ради, виникли проблеми зі з'їздом ОУП. Ця діяльність вимагає повного професіоналізму. Суспільна праця, на якій дотепер ґрунтувалась діяльність нашої організації, не задовольняє цих вимог. Все це послаблює внутрішню силу і згуртованість організації. Дехто відвик, а дехто сьогодні не погоджується з тим, що праця для загального добра має бути безоплатною. А в УСКТ це була норма.

Маємо діяти спільно

На щастя, і надалі знаходяться ентузіасти, для яких українська справа, українська ідея не має ціни. Завдяки ним і досі існуємо та діємо, але довго так не протягнемо, хоча б через правово-бюрократичні вимоги діяльності (реєстри, звіти, розрахунки тощо). До того ж, наближається потужна економічно-фінансова криза. Тож кризових явищ у нас не бракує. Тут варто згадати і непевний статус лігницького ліцею як нашої, тобто нацменшинної школи, зменшення накладу «Нашого слова» та кількості читачів. У Щеціні, наприклад, ледве половина передплатників забирає свою передплатену газету, читає, певно, ще менше. Особливо не розумію тих, хто припинив читати газету, бо не сподобалась якась одна стаття. Мені, що на «Нашому слові» виріс і формував свій світогляд, це особливо прикро. Втім, у часи фейсбуку та інших соцмедіа це, мабуть, неминучий процес.

Я ж, попри все це, маю надію, що наші наступники на українській ниві, яка зашуміла у Польщі 1956 року, знайдуть спосіб і можливості подолати ці труднощі й усі дотеперішні досягнення не лише збережуть, але і розвинути. Оптимізмом, наприклад, сповнює справа розбудови Народного дому в Перемишлі, навколо якого об'єдналося багато відданих молодих людей, що в цій ідеї знаходять свою життєву перспективу. Головне – не втрачати нам віри і надії в цю перспективу. І любові до України та української справи. Моя порада сьогоднішнім нашим лідерам – не втрачати зв'язків з громадою, з гуртками, пам'ятати, що не вони для вас і вашої позиції, а ви – для них. У цьому завжди полягає наша служба, і від цього залежить сила і ефективність діяльності Об'єднання українців у Польщі. Головне – маємо бути об'єднаними, тоді знайдемо в собі сили і можливості, як і наші попередники. ●

Юлія КАМІНСЬКА

Фото з Вікіпедії

Феномен Бориса Тена

Джерелом майже всіх європейських літератур є переклад. Український художній переклад розвивався від початку XIX століття за умов прямих адміністративних заборон на вживання української мови. Водночас саме через переклад формувалася українська лексика на теренах, де вона не могла сформуватися в інший спосіб (через відсутність україномовних вищих верств, армії, адміністрації, науки, культури, церкви тощо). Україна початку XIX століття була майже позбавлена власних вищих верств, а україномовні селяни були здебільшого неписьменні. Український переклад XIX - XX століть справді був зорієнтований на інтелігенцію. Отже, він виконував не тільки й не стільки інформаційну функцію, як насамперед функцію націєтворчу. Він допомагав подолати накинута ззовні думку про роль української мови як лише «говірки для хатнього вжитку». Поява українською мовою окремих знакових творів світового письменства мала підкреслити повновартісність нашої мови.

Невипадкова й величезна вага перекладу у нашій культурній і літературній спадщині таких геніальних лінгвістів, як Микола Лукаш, Максим Рильський, Микола Зеров, Григорій Кочур, Пантелеймон Куліш, Іван Франко, Микола Бажан, Дмитро Павличко, Анатоль Перепадя... Перелік майстрів перекладу можна продовжувати довго. Серед них і маловідоме ім'я блискучого знавця

давньогрецької мови і віртуозного перекладача Миколи Хомичевського – Бориса Тена. Цей псевдонім походить від давньогрецької назви річки Дніпро – Бористен.

В атмосфері «порівняльного мовознавства»

Народився Микола Хомичевський 9 грудня 1897 року в селищі Дермань Рівненської області у родині вчителя та священника. В сім'ї було шестеро дітей, Микола – найстарший. З дитинства його оточували люди різних національностей (серед сусідів звучала українська, російська, чеська, польська мови), тож зростав у атмосфері «порівняльного мовознавства», як сам пізніше це назвав. Крім того, випускники тодішніх гімназій, шкіл і семінарій були напрочуд розумними та обізнаними в усіх навчальних дисциплінах, зокрема вільно володіли декількома європейськими мовами. Таким чином у юнака формувався образ інтелектуала-інтелігента. Дід і прадід

по батьківській лінії понад 30 років були священниками, бабуса і мама вчителювали.

Змалечку Миколі прищеплювали любов до музики та читання, в родині на високому рівні були культура і духовність. Культурні цінності та релігійні погляди рідних сформували його світогляд та зумовили вибір подальшої діяльності. Після початкової школи хлопчик навчався у Клеванському духовному училищі та Волинській духовній семінарії. 1914 року сім'я Хомичевських переїхала до Житомира. Тут Микола здобув педагогічну освіту, навчаючись на гуманітарному факультеті нинішнього Житомирського державного університету ім. Івана Франка. Здібного юнака зарахували до інституту відразу на другий курс. Одночасно з навчанням в інституті й педагогічною діяльністю Борис Тен захоплювався театром і музикою. Ще в Житомирі він створив осередок Української автокефальної православної церкви і був його головою. Туди входили неординарні особистості, наприклад, тамтешній музикознавець Михайло Гайдай та його донька Зоя, згодом відома оперна співачка.

1924 року Миколу Хомичевського висвячують на священника, він їде до Києва, де служить настоятелем у соборі св. Софії, у церкві Петра і Павла на Подолі (її підірвали 1935-го). У Києві працював у видавництві «Сяйво», «Книгоспілка», входив до літературного гуртка «Ланка» (пізніше «Марс»), членами якого були Г. Косинка, В. Підмогильний, Є. Плужник, Т. Осьмачка. Тут він познайомився з поетом і літературознавцем, професором Київського університету, перекладачем римських поетів Миколою Зеровим, який став його великим другом на все життя. Саме Микола Зеров допомагав робити перші кроки у перекладацькій роботі, розвинув інтерес до старогрецької поезії. Хомичевський хрестив сина Миколи Зерова, Костика.

Загратована молодість

Багато зусиль Микола Хомичевський доклав для відродження Української автокефальної православної церкви. Але влада завзято боролася і знищувала усіх, хто не крокував із нею в ногу. Репресований був і Микола Хомичевський. За релігійну проукраїнську діяльність тодішній режим засудив його до 10 років заслання на Далекий Схід. Архівні документи свідчать, що відбулося це 7 серпня 1929 року. Його музична обдарованість, артистизм та знання мов стали у пригоді на засланні – табірне керівництво вирішило організувати театр серед ув'язнених і режисером призначили Хомичевського.

Неабияку роль у житті Бориса Тена зіграла його наречена, а у подальшому дружина Аполінарія Ковальчук (Нара – так називав її Микола), оперна співачка, яка щойно закінчила Київський музично-драматичний інститут. Вона за прикладом дружин декабристів залишила Київ, сцену, перспективне оперне майбутнє (адже її вже запросили до Москви) і подалася до коханого в далекий ГУЛАГ. Переповідають романтичну історію її приїзду та їхньої зустрічі: нібито вона, стоячи на одному березі річки, голосно заспівала, щоб коханий на протилежному березі почув і впізнав її. Там, на Далекому Сході, вони одружилися, 1933 року в них народився син Василько (варто зауважити, що саме Васильком він був і у дорослому житті, як називали князів Давньої Русі). Через три роки Миколі Хомичевському було дозволено залишити

місце ув'язнення. Родина виїхала до Підмосков'я, оскільки в Україну їхати було вкрай небезпечно – все тодішнє оточення з духовенства, зокрема й митрополита Василя Липківського, енкаведисти знищили. Подібна доля чекала й на Хомичевського.

Музична і педагогічна діяльність

З 1938 року Микола Хомичевський заочно навчався у Московському музично-педагогічному інституті. В цей період він переклав українською чимало текстів романсів Моцарта, Шопена, Чайковського, Глінки. Значних успіхів досяг і у складному жанрі перекладу оперних лібрето. У різні роки для українського театру він переклав «Бал-маскарад» Дж. Верді, «Норму» В. Белліні, «Тангейзера» Р. Вагнера, «Бориса Годунова» М. Мусоргського.

Згодом він опанував професію журналіста, яка стала доленосною під час Другої світової війни. Бориса Тена було мобілізовано на фронт як кореспондента армійської газети. Він потрапив до німецького полону, працював у театрі. Після закінчення війни радянські номенклатурники не один раз згадували йому участь у німецькому самодіяльному театрі, намагаючись інкримінувати колаборанство. Тож нелегко дихалось на батьківщині, він був «небажаним» з такою біографією.

1945 року повернувся до Житомира, де жили тоді дружина із сином. Саме тут відкривається ще одна маловідома сторінка біографії Миколи Хомичевського. Окрім літератури, його стихією була музика. Понад двадцять років він очолював об'єднання житомирських композиторів, створив і видав «Посібник для керівника самодіяльного хору», який високо оцінили професіонали, створив низку хорових пісень, писав музику до вистав. Знаменитий хор «Льонок», який він створив і яким тривалий час опікувався, – один із його творчих здобутків у позалітературній справі. «Льонок», як своєрідну естафету, він передав до рук Анатолія Авдієвського. Різноманітною була і педагогічна діяльність Бориса Тена. Він викладав латинську мову в Житомирському інституті іноземних мов та педагогічному інституті. Працював у музичному училищі й училищі культури, багато уваги приділяв творчій молоді – ростив, навчав, допомагав, плекав, наснажував.

Український Гомер, що ніс світло у світі

Щоб стати письменником чи поетом за часів Радянського Союзу, потрібно було неодмінно писати про Леніна, партію чи завзятих будівників комунізму. Тому багато майстрів слова займались перекладом, тільки так можна було залишатись поруч із читачами. У 50-ті роки про Бориса Тена згадав його давній друг Максим Рильський. Він працював одним із керівників Спілки письменників і відповідав там за переклади, тож почав навантажувати Хомичевського роботою. Він перекладав зі старогрецької, латинської, англійської, іспанської, італійської, німецької, французької, польської, словацької, чеської, російської. 1957 року Борис Тен став членом Спілки письменників України. Ще за його життя, 1982 року, було видано збірку перекладів античних творів «Давньогрецька трагедія».

Але головною його заслугою перед українською культурою, основною справою всього життя, над якою Борис Тен працював понад 30 років, був переклад на україн-

ську зі старогрецької «Одіссеї» та «Іліади» Гомера. Борис Тен дуже боявся, що не подужає завершити переклади. Але таки довів справу до кінця. Видано ці твори відповідно у 1963 і 1978 роках (остання дата збіглася з 80-річним ювілеєм митця). За ці переклади Борис Тену присвоєно звання лауреата республіканської премії ім. Максима Рильського. Сьогодні вони є найкращими слов'янськими перекладами Гомера, унікальними за рівнем досконалості. В російській літературі ці твори Гомера перекладали двоє перекладачів – М. Гнедич і В. Жуковский, а українською мовою переклав самотужки Борис Тен. Цікавий факт, що мелодіку перекладу «Одіссеї» Микола Васильович разом із дружиною перевіряв протягом шести років під звучання органної музики. Микола Хомичевський відкрив пів Європи співвітчизникам, однак йому так і не довелось відвідати країни, мовами яких він так віртуозно володів. Країна залізної завіси і колючих дротів не дозволила – далися взнаки 10 років ув'язнення і тавро «ворог народу». Надто непривітною була радянська доля українського перекладача.

«Дух людськості ніколи не погасне»

Борис Тен зробив неабиякий внесок у популяризацію польської культури. За переклади Ю. Словацького, А. Міцкевича, Є. Жулавського він дістав нагороду Міністерства культури й мистецтва Польщі та був удостоєний звання Заслужений діяч польської культури. У творчості Бориса Тена була ще одна вершина – збірки його оригінальних поезій «Зоряні сади», «Жадань і задумів неспокої».

Дух людськості ніколи не погасне.

І з кожним днем горітиме ясніш,

Все до нових виводячи узвиш.

І з нашої Землі це світло ясне

Людина в інші понесе світи,

Щоб темряву і там перемогти.

У нього вдома на громадських засадах функціонувала публічна бібліотека з його ж книжок. Крізь корінці книжок у домі не видно було стін. Дружина не відпускала Миколу Васильовича самого до продуктової крамниці, бо він міг зайти до букініста й залишити там усі гроші, тож просила піти з ним сина Василька. Але, зрештою, вони несли додому книжки вдвох. Аполлінарія Леонтіївна не сварилася – разом із ними сідала до столу й розглядала принесене. Це в їхній родині називалося «п'янствувати». Таких, як Борис Тен, книгозалежних людей – одиниці.

Доля протягом усього життя випробовувала Бориса Тена. Йому довелося пережити найстрашніше – утрату рідних. 1970 року від перитоніту після невдалої операції помирає син Василько, а згодом, 1974 року, на 72-му році життя й дружина Нора. Він залишився – хворий, майже безпомічний перед побутовими проблемами і... самотній. «Існує єдина непоправна річ – це смерть: з нею неможливо сперечатися, – говорив митець. – Усе інше, абсолютно все – можна поправити, удосконалити, поліпшити». Помер Борис Тен 12 березня 1983 року в Житомирі.

Письменник Олесь Гончар так згадував про Бориса Тена: «Я дуже високо шаную його. Він мені подарував свої переклади, яким ціни немає. Я зберігаю про нього найкращу пам'ять. Це людина надзвичайно інтелектуальна, високий інтелектуал у нашій культурі. Він завжди випромінював енергетику культури і духовності». ●

Адам ВЕВЮРКА

(текст написано говіркою с. Нова Весь)

Фото надав Адам Вевюрка

Лемки в Лігниці ціж не чужи на терпіння України!

24 лютого 2022 року Європа збудила ся в отвертой війні росії з Україною. Хоц по правді тота війна є од 2014-го. Світ про те знав і кус люде до того звиклі. Вшитки думалі, што просто конфлікт вигасне. На жаль, не вигас, а москва юж не скриваючи ся напала 24 лютого з моря, повітря і землі вільну українську державу. Цілий демократичний світ став і до гнеска стоїт за Україною. Лемки не могли і не могут ціж бити байдужи на тоту українську горе. Не забивайме ціж, што в Україні живе 75% наших лемків. Од 2014 рока, а іщи барже од 24 лютого, лемки вспералі і всперают Україну. ОЛ ціж активно допомагало, допомагає і буде допомагати аж до перемоги України. Наш лігницькій лемківській світ ціж ся цілий час влучат в тоті акції допомоги Україні.

12 листопада лігницькій гурток ОЛ організував забаву остаткову ЛЕМКИ ДЛЯ УКРАЇНИ в Кришталовой залі бальовою «Копча» в Лігниці. Думки про тоту забаву юж вродили ся зараз по атаку росії 24 лютого. Так на правду тота війна обєднала нас в векшости на Лігниччині, што треба помочи Україні так по людски, але ціж зо свідомосьцюм, што там є наши, котри потрібуют помочи. Ансамблі, а може ліпше гудаки, котри заграли з охотою, підняли думку безкоштовно заграли на той забаві. Што веце, підняли ся самі організувати 2 сцени виступів, репертуар та цілу організацію тих 2 сцен. Дякую вшитким за Вашу поставу на сценах і не лем. Ви творили для вшитких в тот вечер почутя єдності. Гудаки просто доказалі, што є родиню, хоц грают в різних ансамблях. Хтів бим ту подякувати лем тим, котри далі своє наголосніня та головні інструменти. Подяка для Євгена Демая («Демай»), Андрія Губяка («Водограй»), Романа Калитки («Клюб 46»), Романа Ладни («Роман Ладна і Гудаки»), Дарія Матійчака («ДаМир»), Михала Буковского («Ефір»), Ваня Пелячика («Клюб 46»), Богдана Вітяка («Клюб 46»). Так по правді то вшитки гудаки і «гудакині» помагалі при той організації. Ціж ту треба подякувати властителям реставрану – паньству Копчам, а головні пані Яніні Копча.

Так што юж перед забавом організаторе добрі зналі, што ансамблі не будут хтілі заплаати, а вшитко перекажут для України. Сміло мож повісти, што вшитки разом, котри билі в тот вечер, переказалі 3000 зл для України. Хоц і не лем, котри там билі, бо юж скоріше о. Павло Березка – парох Патоки і Заменіц зі своєю женом переказалі на тоту акцію пінязі. З причин родинних, на жаль, не могли бити на той забаві. Але думам, што на наступній...

На той забаві заграло 6 ансамблів: «Роман Ладна і Гудаки», «Клюб 46», «Водограй», «Ефір», «Демай» і «ДаМир». При тих чудових ансамблях, котри од років даруют нам

Члени гуртів «Роман Ладна і Гудаки», «Клюб 46», «Демай». Зліва направо: Генек Ревак, Ваньо Пелячик, Генрик Демай, Роман Ладна

свої пісні, бавило ся понад 150 осіб. Барз гарді ціж дякуєме за нагороди од ансамбля «Кичера», за книжки та плити СД того ансамбля, котри преказав керівник пан Юрко Стариньскі. Вшитки тоті люде, котри всперлі тоту акцію, є відомі в нашом лемківським світі од років, а і кус довше. То лем свідчит, што роки ідут в перед, а ми і так маме в собі почутя єдності. Так што для нашого світа і добра на Землі – ЛЕМ РАЗОМ. Як організаторе – гурток Обєднання лемків – БАРАЗ ГАРДІ ДЯКУЄМЕ Вам, участникам той веселой хоц і сумной події.

P.S. Гроші з забави переказано Ользі Соляр та Фонду «Марія Карпат». ●

Анна і Дарій Матійчаки («ДаМир»)

«Синдром Гамлета» – документальний фільм. Режисери і сценаристи – Ельвіра Невера, Пйотр Росоловський. Виробництво: Польща, Німеччина. 2022, 85 хв.

Марина ОДНОРОГ

Зріз «післямайданного покоління» та споконвічне «бути чи не бути?»

Вистава як можливість рефлексії щодо найболючіших питань та досвідів – фільм, щоб розкрити кожне питання та персонажа ще глибше. «Синдром Гамлета» — це правдива вистава в документальному фільмі. І водночас можливість зазирнути глибше у її закулісся, хоча насправді — у душу кожного героя і героїні, а якщо вже зовсім відверто — у душу України. Це не художній фільм з прописаними діалогами, промовистими кадрами та підсилювальним звукоорядом — це життя: подекуди з переграванням, подекуди із закритістю, капризами та страхом бути вразливим і відкрити свій біль іншим. Це і театр, де кожен елемент вистави важливий.

«Бути чи не бути? У чому більше гідності: скоритися ударам долі й лягти під стріли, чи опором зустріти чорні хвили нещастя – і тим спинити їх? Заснути. Померти – і більш нічого...» – кадрами з київського Майдану та цими шекспірівськими словами розпочинається польсько-німецький документальний фільм Ельвіри Невери та Пйотра Росоловського «Синдром Гамлета». Фільм створено на основі вистави української режисерки Рози Саркісян. Проте тут режисерка — повноцінна героїня фільму, яка демонструє дбайливість та прямоту щодо кожного героя. Роза — ніби психолог або своєрідний «ліхтарик», який підсвічує травматичний досвід та допомагає його прожити. Подекуди різко і з лайкою, подекуди спокійно і без слів.

Досвід кожного цінний. За задумом режисерів, герої – це потужний портрет покоління молодих українців, народжених після розпаду Радянського Союзу, сформованих Майданом 2013 року, натхненних силою політичних змін та зраних війною.

Троє героїв мають прямий військовий досвід і описують його. Роман був фельдшером на війні й розповідає, що бачив безліч трупів, люди помирали в нього на руках. Катя говорить про сексизм в армії, страх з'ясування та гранату «для себе», яку носила в нагрудній кишені. Славик ділиться суїцидальними думками, які супроводжували його під час битви за Донецький аеропорт та в полоні. Інші учасники проєкту: Родіон – представник ЛГБТ, який говорить про неприйняття і як це бути собою в сім'ї, в Донецьку, а потім і в Києві, Оксана – акторка і феміністка, яка рефлексує над цінностями та прив'язаностями,

сформованими суспільством, і проговорює своє рішення «їхати чи не їхати з України».

Усі вони мають свої травми, і режисери вміло підсвітили ще одну проблему, яка стає все актуальнішою під час повномасштабної війни в Україні, — знецінення власного досвіду на фоні інших. Коли умовні цивільні відчують, що їхні потреби і проблеми – це ніщо, порівнюючи з тим, що пережили військові. Тим часом військові не завжди готові відверто ділитися своїми історіями та переживаннями. Для них цей досвід ще досить травматичний, хоча після проговорення їм помітно стає легше.

Якщо вистава залишається лише на сцені та у репетиціях, то у фільмі травма кожного героя розкривають його рідні, які також травмовані. І це знайома ситуація для багатьох родин, в яких один болісний досвід накладається на інший, але щира рефлексія допомагає кожній зі сторін. Окрім цього, у фільмі є оригінальні відеокадри, наприклад, з полону Славика, що вкотре підкреслює максимальну чесність стрічки. Якщо сама вистава, частину якої ми бачимо в кінці фільму, виглядає дещо сюрреалістично та брутално, то фільм — так ніби ти просто підглядаєш за життям героїв, чуєш знайомі діалоги, бачиш персонажів, якими могли б бути твої знайомі, сусіди, родичі.

Ми бачимо, як змінюються герої впродовж стрічки: хтось позбавляється гомофобії, хтось нарешті дозволяє собі говорити, хтось ставить на перше місце свої інтереси, а не інтереси партнера. Якщо споконвічне питання звучить як «бути чи не бути?», то відповідь героїв – точно «бути собою».

«Синдром Гамлета» — це ніби спостереження за особистою арттерапією декількох людей, які завдяки підтримці одне одного знаходять сили для проживання кожного свого досвіду та усвідомлення місця в цій країні, в цій війні, на цій сцені. Рефлексують не лише герої, рефлексія зачіпає кожного глядача у залі, адже виникає питання: «А що я б зробила, якби...» або «А що я робила, коли...»

На зустрічі з глядачами після показу фільму під час 7-го кінофестивалю Ukraina! у Варшаві режисерка Роза Саркісян розповіла, що кастинг для вистави проводили дуже довго, адже герої мали бути готові поділитися своїм досвідом, бути максимально відкритими та розуміти, для чого вони це роблять. Також ці історії не повинні були дублювати одна одну. Здається, це абсолютно вдалось. Команда зблизилась під час зйомок і досі підтримує зв'язок, особливо з тими, хто знову повернувся на фронт.

У фінальних титрах ми бачимо: Роман, Славик і Катерина служать у ЗСУ, Родіон шиє військовим одяг, Оксана виїхала до Польщі й там займається гуманітарною допомогою. Вибір кожного вкотре підтверджує новий досвід. ●

Великий, святковий концерт коляд. Капела бандуристів ім. Г. Майбороди з Києва. МСК Mrzeżyno al. Tysiąclecia. Організатори – ОУП Тшеб'ятів. 20.01.2023 р. Запрошуємо.

ПРИВІТАННЯ

Вітаємо сердечно
молоду пані доктор

Катерину Хоронжук

членкиню нашої організації «Пам'ять і Спадщина», котра 14 жовтня 2022 р. успішно захистила докторську працю у Вроцлавському університеті. Бажаємо подальших успіхів на науково-історичній ниві.

Олександр Стець – голова організації «Пам'ять і Спадщина» та її члени

З сумом і жалем повідомляємо, що 19.12.2022 відійшов у вічність на 90-му році життя наш найдорожчий Батько, Дідусь і Прадідусь

бл.п. Іван Кріль

народжений у селі Творильне Ліського повіту, де минуло його раннє безтурботне дитинство, яке перервало примусове виселення 1947 року. Після акції «Вісла» оселився в селі Ожехово. У 1955 році одружився зі Стефанією Манівчак. Мали п'ятеро дітей. Свідомий українець, ревний парафіянин греко-католицької церкви. Похований на цвинтарі в селі Ожехово.

Дякуємо рідним, знайомим та всім, хто був з нами у ці важкі хвилини і проводжав покійного нашого Батька в останню дорогу.

Дякуємо о. Богданові Ситчику за похоронні богослужіння, церковному хорові за спів і молитви в церкві Святого Миколая в Доброму Місті.

Вічна йому Пам'ять.

Ірена, Франек, Іван Мирослав, Малгожата
з дітьми та онуками

Теодорі Чергоняк На прощання

Дорцю,

В Ганчовій біленько стало,
На Броварне можна річком піти,
Чеберчить під льодом аж до Ропи.
Такий гарний білий час.
А Ти відходиш по білих «перинах»,
На Небесни луки Ганчови.

Дорцю,

Знаш яке горе нашим лемком
В Україні.
Війна, і зимно, і темно, і в зимі,
Хоц не на чужині.
Може речеш дашто Господеві й Святі Покрові,
Най огорне їх своїм плащем знову.

Дорцю,

Ід гин спокійно, там Сава на Тебе жде.
З Ліщинянами й Ганчовянами.
Сядьте під Магуром, під Кізіма ребрами,
І на ватру зазирайте, співайте і чекайте за нами.
Прийде і на нас час спіткатися з Вами.
До позарани.

Дорцю,

До побачиння зась.
Вічная Тобі пам'ять.

Олександр Маслей

Передплата «Нашого слова» на 2023 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	104,00 зл	208,00 зл	416,00 зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	118,00 зл	236,00 зл	472,00 зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
95,00 євро	190,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
145,00 дол КАНАД.	290,00 дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
113,00 дол США	225,00 дол США

Карнавальний бал «Допомагаємо Україні»

Кентшинський гурток ОУП запрошує на карнавальний бал, який відбудеться в суботу, 4 лютого 2023 р., о 19-й годині в спортивному залі на вулиці Казимира Великого 12А в Кентшині (Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kętrzynie ul. Kazimierza 12A).

До танцю гратиме ансамбль «Хата вуя Бена» з Ольштина.

Інформація та замовлення квитків за телефонами: 693 200 741, 603 526 236.

Вийшов друком Український альманах!

Ціна 1 примірника 30,00 зл. (висилка поштою – 8,00 зл).

Замовлення просимо надсилати на адресу

ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o. ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: tyrsa@hot.pl тел. +48 [22] 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa

Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

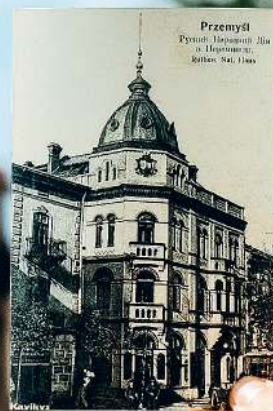
Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

Дім для людей і мрій

**Разом
збудували –
разом
відбудуймо!**

З 24 лютого наші двері є відкриті для тих, хто тікає від війни – наші волонтери допомогли вже сотням тисяч громадян України.

Ми підлаштовували увесь доступний простір будинку згідно потреб нової ситуації.

Щоб надалі допомагати, а також організувати культурні, освітні та інтеграційні заходи мусимо завершити ремонт чергових поверхів.

Тому просимо про Вашу підтримку!

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu

ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001

USD: 61 1600 1462 1838 9708 6000 0002

SWIFT: PPABPLPK

Tytuł: Darowizna na działalność statutową

PayPal

narodnyj.dim@ukraincy.org.pl